

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора педагогічних наук, професора СУЩЕНКО Лариси Олександрівни
на дисертацію Лі Чуанці на тему:
«Організаційно-педагогічні умови діяльності закладів професійної освіти
на основі бізнес-партнерства»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
у галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка»
за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Модернізація системи професійної освіти в Україні в контексті євроінтеграційних процесів та повоєнного відновлення національної економіки висуває принципово нові вимоги до якості підготовки кваліфікованих кадрів. Сучасний ринок праці потребує від випускників закладів професійної освіти не лише сформованих професійних умінь, а й високого рівня адаптивності до динамічних технологічних змін. У зв'язку з цим традиційні лінійні моделі управління та організації освітнього процесу в галузі професійної освіти вичерпують свій ресурс, зумовлюючи необхідність пошуку інноваційних форматів взаємодії.

Одним із найбільш перспективних і стратегічно важливих векторів розв'язання цієї проблеми є розбудова стійких та гнучких моделей бізнес-партнерства. Інтеграція потенціалу закладів професійної освіти та реального сектору економіки (зокрема, через механізми дуального навчання, спільне проєктування освітніх програм, створення сучасних навчально-практичних центрів) дозволяє оперативно реагувати на запити роботодавців та забезпечувати випереджальний характер підготовки фахівців.

Водночас, попри наявність окремих практичних кейсів, цілісне науково-методичне обґрунтування організаційно-педагогічних умов, які б системно регламентували та забезпечували ефективність такого партнерства на рівні конкретних закладів освіти, досі залишається недостатньо розробленим у педагогічній теорії.

Зважаючи на це, дисертаційне дослідження Лі Чуанці, спрямоване на теоретичне обґрунтування та експериментальну перевірку організаційно-педагогічних умов діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства, є надзвичайно своєчасним, актуальним і має суттєве значення для розвитку вітчизняної освітньої практики та педагогічної науки в цілому.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз змісту дисертації та публікацій Лі Чуанці уможливив висновок, що наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані у результаті дослідницького пошуку, є науково обґрунтованими і достовірними. Ефективне розв'язання завдань дослідження було забезпечено оптимальним застосуванням комплексу загальнонаукових методів дослідження (теоретичний аналіз, порівняльний аналіз, узагальнення, моделювання, а також емпіричні методи: анкетування, інтерв'ювання, педагогічний експеримент та методи математичної статистики).

Здійснений автором аналіз наукових праць з проблеми дослідження і сучасного стану організації процесу взаємодії закладів професійної освіти з бізнес-структурами дали змогу дослідити низку суперечностей і можливостей для їх подолання.

Дисертація Лі Чуанці виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України за темою «Теоретико-методичні засади навчально-виховної роботи у природоохоронних та аграрних вищих навчальних закладах» (номер державної реєстрації 0115U003561).

Структура і зміст анотації суголосні поетапності проведення дослідження й відображають найбільш вагомі теоретичні, практичні результати, рекомендації та висновки. Зміст дисертації відповідає темі дослідження, його об'єкту, предмету, меті, що свідчить про послідовність етапів дослідницької роботи.

Вважаємо, що обґрунтуванню положень дисертації, зокрема узагальненню досвіду та впровадженню організаційно-педагогічних умов бізнес-партнерства для творчого

використання прогресивних здобутків у сучасних умовах реформування професійної освіти слугувала апробація, що підтверджено упровадженням результатів дисертації в освітній процес закладів освіти відповідними довідками, а саме: Чернівецького вищого професійного училища радіоелектроніки (довідка № 1/12-110 від 19.02.2026 р.), Дніпровського фахового коледжу радіоелектроніки (довідка № 172/5 від 02.02.2026 р.) та ДНЗ «Дніпрорудненський професійний ліцей» (довідка № 54/05 від 20.02.2026 р.).

У загальних висновках, що відповідають змісту роботи, Лі Чуанці чітко сформульовано основні результати дослідження відповідно до поставлених завдань. У цілому дослідження характеризується логікою, використанням автором дедуктивних міркувань в осмисленні складних комплексних явищ і процесів.

Наукова новизна одержаних результатів, що міститься у вступі до дисертації, сформульовано автором коректно і адекватно. Цілком погоджуємося з її положеннями: вперше теоретично обґрунтовано та систематизовано організаційно-педагогічні умови діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства з урахуванням сучасних соціально-економічних умов України; розроблено та науково обґрунтовано структурно-функціональну модель досліджуваного процесу; удосконалено підходи до організації взаємодії закладів професійної освіти з бізнес-структурами в контексті забезпечення якості професійної підготовки здобувачів освіти; набули подальшого розвитку теоретичні положення щодо бізнес-партнерства в системі професійної освіти; теоретичні підходи до визначення ролі співпраці закладів професійної освіти з бізнесом у модернізації освітнього процесу.

Цінним є те, що дисертаційне дослідження має практичне значення, яке детерміноване потенціалом імплементації розроблених у дисертації матеріалів у процесі вдосконалення навчальних планів і освітніх програм фахової підготовки. Запропонована автором модель та методичні рекомендації щодо організації партнерської взаємодії можуть бути використані під час створення навчально-практичних центрів, організації дуальної форми навчання, у діяльності підприємств, зацікавлених у кваліфікованих кадрах, а також у системі підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Особливе практичне значення має розроблена автором цифрова платформа взаємодії, що дозволяє координувати спільні освітні й виробничі проекти.

Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій у наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Належною є повнота викладу здобувачем основних положень і висновків як у дослідженні, так і в наукових публікаціях. Загалом, результати дисертаційного дослідження висвітлено у 10 публікаціях автора, з яких стаття у науковому виданні, включеному до міжнародної наукометричної бази даних Scopus, 4 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 5 тез наукових доповідей.

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення. Структура та зміст дисертації послідовно розкривають теоретико-методичні засади проблеми дослідницького пошуку і практичні результати, сформульовані в процесі експериментальної роботи. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

У першому розділі «Теоретичні питання діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства» автором здійснено ґрунтовний аналіз досліджуваного феномену. Дисертантом розкрито нормативно-правове регулювання галузі, виокремлено базові принципи взаємодії та охарактеризовано сучасний стан діяльності закладів професійної освіти на засадах партнерства з реальним сектором економіки (с. 29–77). Спираючись на аналіз фундаментальних праць вітчизняних та зарубіжних учених, здобувач довів, що в умовах цифровізації та інноваційного розвитку економіки традиційні моделі взаємодії вичерпують свій ресурс. Особливу цінність у цьому розділі становить узагальнення світового досвіду функціонування різноманітних моделей бізнес-партнерства (зокрема в межах дуальної системи освіти країн Європи) (с. 91–96), а також спроба автора

концептуалізувати ці дані для розроблення власної моделі організаційно-педагогічних умов, що закладає підґрунтя для наступних етапів дослідження (с. 96–105).

У другому розділі «Організаційно-педагогічні умови діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства» представлено теоретико-технологічне ядро дослідження. Дисертант обґрунтував комплекс організаційно-педагогічних умов ефективного запровадження бізнес-партнерства, розкривши зміст таких стратегічних напрямів, як створення проектно-орієнтованого освітнього середовища, інтеграція бізнес-партнерів у освітній процес, використання цифрових платформ співпраці, формування індивідуальної траєкторії професійного розвитку здобувачів та розвиток системи партнерської взаємодії з підприємствами (с. 108–136). Логічним узагальненням цих складників стало проектування відповідної структурно-функціональної моделі (п. 2.2) та розроблення методичного забезпечення її реалізації. Важливим здобутком автора є також представлений у п. 2.4 діагностичний інструментарій, який містить чітко визначену систему оцінювання ефективності бізнес-партнерства у закладах професійної освіти, що дозволяє відстежувати реальні результати дослідно-експериментальної роботи.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка моделі діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства» репрезентовано результати тривалої дослідно-експериментальної роботи, проведеної у 2022–2025 рр. на базі Чернівецького вищого професійного училища радіоелектроніки, Дніпровського фахового коледжу радіоелектроніки та ДНЗ «Дніпрорудненський професійний ліцей». Автор докладно описав методику проведення експерименту (с. 156–164), деталізував вихідний стан взаємодії закладів професійної освіти з підприємствами під час констатувального етапу (с. 164–167), а також розкрив логіку впровадження розробленого інструментарію на формувальному етапі (охопив 135 студентів та відповідний педагогічний персонал). Особливої уваги заслуговує аналітична частина розділу: здобувач не просто констатував позитивні зрушення, а застосував апарат математичної статистики для підтвердження вірогідності результатів. Математично доведені результати беззаперечно підтверджують ефективність запропонованих автором організаційно-педагогічних умов та розробленої моделі (с. 167–177).

Дискусійні положення та пропозиції до змісту дисертації. У цілому ж, без перебільшення, можна констатувати, що це дослідження має для освітньої галузі вагомое теоретико-стратегічне значення. Водночас, як і будь-який глибокий науковий пошук, дисертація Лі Чуанці містить певні дискусійні моменти та позиції, які, на нашу думку, потребують додаткового уточнення чи аналітичного розгортання.

1. Структурній архітектоніці дисертації притаманне певне надмірне подрібнення матеріалу в межах першого та другого розділів, що подекуди заважає розгортанню цілісної наукової дискусії. Робота суттєво виграла б, якби споріднені концептуальні аспекти були інтегровані у більші, змістовно насичені підрозділи, що забезпечило більш виважений баланс між рубрикацією та аналітичною глибиною викладу.

2. Потребує більш системного узгодження композиційна побудова дослідження в частині розмежування змістового наповнення п. 1.5 та 2.5, які наразі певною мірою дублюють логіку один одного, розмиваючи межі між теоретичним та аналітичним етапами роботи. Окрім того, окреслені в п. 1.5 можливості імплементації зарубіжного досвіду в Україні подано дещо узагальнено. Дослідження суттєво виграло б, якби автор здійснив глибшу критичну рефлексію інституційних бар'єрів та представив чітку матрицю адаптації світових моделей у вітчизняне законодавче й освітнє поле.

3. Певної методологічної дискусії потребує термінологічна виваженість назви та змісту п. 1.6 «Модель організаційно-педагогічних умов бізнес-партнерства закладів професійної освіти». У педагогічній науці традиційним є моделювання цілісних феноменів – систем, процесів, технологій, тоді як організаційно-педагогічні умови виступають обставинами та чинниками їх ефективного функціонування. Спроба автора спроектувати «модель самих умов» дещо зміщує понятійні акценти. Доцільніше було б розробити модель діяльності закладів професійної освіти на основі бізнес-партнерства, обґрунтувавши в її межах відповідний комплекс умов.

4. Хоча дисертант у роботі слушно підкреслює важливість кадрового потенціалу як ключового суб'єкта реалізації досліджуваних умов, аналіз питань підтримки та готовності викладачів закладів професійної освіти до роботи в умовах бізнес-партнерства подано дещо фрагментарно (с. 58, 70, 83, 121). Робота суттєво збагатилася б, якби автор детальніше розкрив змістові, організаційні та методичні механізми розвитку компетентності викладачів щодо їхньої взаємодії з роботодавцями. Це дозволило б надати представленим концептуальним аспектам більшої системності та цілісності.

5. Потребує глибшого методологічного обґрунтування представлена у таблиці 2.6 (с. 130) система критеріїв та показників ефективності реалізації організаційно-педагогічних умов. У структурі педагогічних досліджень критеріально-діагностичний апарат, як правило, формується на основі ретельного ретроспективного аналізу наукових праць та результатів констатувального етапу експерименту, тоді як у роботі логіка виокремлення цих параметрів потребує додаткового аналітичного розгортання. Робота суттєво виграла б, якби автор чіткіше пояснив вибір цих показників та довів їхню релевантність специфіці бізнес-партнерства.

6. Позитивно оцінюючи загальну спрямованість дослідно-експериментальної роботи, висловлюємо побажання щодо більш розлогого та деталізованого висвітлення результатів констатувального етапу дослідження. Оскільки проблема розвитку бізнес-партнерства є багатоаспектною, ширша аналітична репрезентація вихідного стану взаємодії закладів професійної освіти з роботодавцями дозволила б ще рельєфніше окреслити передумови для впровадження запропонованих автором організаційно-педагогічних умов. Утім, зазначене не зменшує вагомості отриманих здобувачем емпіричних даних.

Загальний висновок. Дисертація є завершеною, самостійно підготовленою кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані та практично цінні результати, що вирішують важливе наукове завдання. Актуальність обраної теми дисертації, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, новизна та повнота викладу в опублікованих наукових працях повністю відповідають вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор Лі Чуанці заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Офіційний опонент в. о. завідувача кафедри дошкільної та початкової освіти Запорізького національного університету, доктор педагогічних наук, професор Лариса СУЩЕНКО